

DIENST

Jeugdzorg in de knel

Pastoraat aan licht verstandelijk gehandicapten

Diaconaat in de verdrukking

56e jaargang nummer 1

maart
2008

In dit nummer

3
Redactioneel Anne Jan Kruizinga

4
Kerkelijk werkers
Pastoraat aan licht verstandelijk gehandicapten Joke MacLean

7
Diakenen 1
Scenario's voor lokaal diaconaat in Nabije Naasten Peter van de Kamp

10
Seksualiteit
Ook bespreekbaar in de kerk? Lucy Doorn

16
Dit Koningskind
Hoe beperkt?! Bijzonder geliefd!

17
Diaconaat
Jeugdzorg in de knel Frank Horstman en Dirk-Albert Prins

19
Ambtsdragers
Diaconaat in nieuwe gemeenteconcepten Dirk-Albert Prins

21
Bijbel op bezoek bij br. Alombekend
Binnen of buiten Hans Slotman

22
Diakenen 2
Penningmeester beloond! Jaap van Wieringen en Dirk-Albert Prins

25
Diaconaal Steunpunt
Mededelingen Dirk-Albert Prins

DIENTST

56e jaargang 2008

nummer 1

maart 2008

DIENTST geeft concrete toerusting en ondersteuning, gericht op de dagelijkse praktijk in de gemeente, ten behoeve van bijzondere pastorale en/of diaconale taken in de gemeente. DIENST richt zich op ambtsdragers, predikanten, kerkelijk werkers en het gemeentepastoraat/diaconaat binnen de gereformeerde kerken (vrijgemaakt).

Redactie:

Gerdien Bredenhoff - redactieassistent
Peter van de Kamp, Zwolle
Anne Jan Kruizinga, Hardenberg, eindredacteur
Jacqueline van der Ziel-Visser, Zwolle
Henk Geertsema, Zwolle

Redactiesecretariaat:

Ebel Geertsema
Kameelvlinder 16
3822 AR Amersfoort
Telefoon: (033) 480 16 60
E-mail: ebel@geertsema.com

Administratie:

J.A. Kieft-Boersema
Catharinadaal 33, 6715 KA Ede
fax (084) 716 54 15
E-mail: administratie.dienst@kiefte.net

Nieuwe abonnees en adreswijzingen dienen **schriftelijk** aan de administratie doorgegeven te worden.

Betaling van abonnementsgeld te voldoen na ontvangst van acceptgiro of factuur.

Abonnementsprijs: € 7,20 per jaar.

Gironummer 4921087
t.n.v. Stichting Dienst, Ede

Artikelen uit Dienst zijn op cassette beschikbaar voor mensen die een leeshandicap hebben.
Info: Stichting De Luisterpost / Bralectah, Zwolle
(038 - 427 04 48). E-mail: lpb@gbouw.nl

ISSN 0167 - 2401

Artikelen in Dienst zijn digitaal
beschikbaar via de website:
www.blad-dienst.nl

Redactioneel

Anne Jan Kruizinga



Met de campagne 'Kijk, Zie, Ontdek', probeert de vereniging Dit Koningskind, de integratie van mensen met een beperking in de gemeente wat steviger op de kerkelijke kaart te zetten. Naast tal van activiteiten worden er in het vroege voorjaar drie regionale conferenties voor ambtsdragers en andere belangstellenden gehouden, om ontdekkingen te doen in het pastoraat en diaconaat aan mensen met een beperking. Ik begrijp heel goed dat een vereniging als Dit Koningskind moet omschrijven wie ze vertegenwoordigen. Maar als ik heel eerlijk ben staat het me een beetje tegen om broeders en zusters onder te verdelen in groepen. Een goed zicht op het unieke van de gemeente als 'lichaam van Christus', raak je dan zomaar kwijt. 'Mensen met een beperking', over wie hebben we het dan eigenlijk?

In groep 'mensen met een beperking', komen ook mensen voor met een 'lichte verstandelijke beperking'. Broeders en zusters die in hun ontwikkeling zijn belemmerd. Vaak hebben ze daardoor een lagere intelligentie én een beperkte sociale redzaamheid als gevolg. Eigenlijk kunnen zij zich zonder begeleiding op maat niet goed handhaven. En wat doe je als pastor als dat niet goed kunnen handhaven in de praktijk ook is gebleken? In het kader van haar opleiding kerkelijk werk aan de GH in Zwolle, heeft Joke MacLean-de Gelder zich bezig gehouden met een methodiek voor daderpastoraat aan jongeren met een lichtverstandelijke beperking. In een artikel gaat ze specifiek in op het op een goede manier pastoraal begeleiden van ouders met een lichtverstandelijke beperking, die zich schuldig hebben gemaakt aan seksueel overschrijdend gedrag.

Seksualiteit

Binnen onze kerken lijkt het onderwerp seksualiteit een beetje uit de taboesfeer te komen. Zeker als het gaat om het bespreekbaar maken van aan seksualiteit gerelateerde onderwerpen bij jongeren. Er is bijna geen catechesemethode meer of er wordt aandacht aan

bested. Het bespreken van seksualiteit 'gemeentebreed' komt minder vaak voor. Nog niet zo lang geleden is er in de gemeente van Hoogezand-Sappemeer Noord een gemeentebrede gespreksavond over seksualiteit gehouden. Een avond bedoeld voor jong en oud. Compleet met een forumgesprek en meerdere workshops. De reden voor het organiseren van deze avond waren de zorgen die leefden bij de kerkenraad. Zorgen over huwelijksproblemen en het ongehuwd samenwonen van jongeren. Daarnaast laat de cultuur waarin we leven de jongeren steeds meer geloven dat seks los van het huwelijk 'verkrijgbaar' is. Een prachtig initiatief welke navolging verdient. En er zijn ook nog wel andere onderwerpen te bedenken welke op een soortgelijke manier behandeld en besproken kunnen worden. Wat dacht u van geloofsopvoeding?

En dan heb ik het nog niet eens gehad over artikelen als 'Lokaal diaconaat aan de nabije naaste', 'Aandachtspunten voor de controle van de diaconale kas en administratie', enz. Voor u ligt het eerste nummer van Dienst in het jaar van onze Here 2008. De redactie wenst u veel leesplezier toe.

Kerkelijk werkers

Pastoraat aan licht verstandelijk gehandicapten

Joke MacLean- de Gelder

"Joke, ik heb heel erge dingen gedaan. Zou God me dat wel vergeven?" - al struikelend over zijn voeten en zijn woorden komt M. op me afstormen als ik als geestelijk verzorger op zijn leefgroep kom. Het probleem ligt levensgroot op mijn bord: hoe geef ik goed pastoraat aan licht-verstandelijk gehandicapte ouders van seksueel overschrijdend gedrag?

Als afstudeeropdracht aan de opleiding kerkelijk werk van de GH in Zwolle heb ik me geconfronteerd met de praktijk- bezig gehouden met een methodiek voor daderpastoraat aan licht-verstandelijk gehandicapte jongeren die wonen in een internaat in Borculo. Sommige jongeren zitten er met een PIJ-maatregel (plaatsing in een justitiële jeugdinrichting), die hen is opgelegd nadat zij anderen aangerand of verkracht hebben. M. is een van deze jongeren die door zijn beperking (ADHD en een IQ tussen de 50 en 85) ernstig in de problemen is gekomen. Hij heeft een aantal maanden in de jeugdgevangenis doorgebracht en is daar slachtoffer geworden van verkrachting door mede-gevangenen. Hij is daarna zelf dader geworden. Nu worstelt hij met zijn verleden.

Vooroordelen

Als geestelijk verzorger van deze bijzondere doelgroep moest ik allereerst afscheid nemen van een aantal vooroordelen. Ik had altijd gedacht dat zulke "criminelen" afkomstig zouden zijn uit grote steden, verwaarloosd door hun ouders en in de greep van een slechte peergroup. De werkelijkheid is veel gecompliceerder: jongeren komen inderdaad

soms uit sociaal zwakkere gezinnen, waar ouders door allerlei omstandigheden niet in staat waren om de zeer moeilijk opvoedbare jongeren de structuur en veiligheid te bieden die ze zo nodig hadden. Andere ouders moesten na een lange strijd toegeven dat ze het niet meer zelf konden en zagen hun kinderen afglijden naar de criminele wereld waarin deze jongeren dachten gewaardeerd te worden om wie ze waren en niet constant het gevoel hadden dat ze

mislukten. Totdat ze (beperkt in hun begrip) tegen de lamp liepen en ingerekend werken door de politie. Vaak hadden ze niet eens in de gaten wat er gebeurde en vonden ze vooral de sirene van de politiebus super interessant! Licht-verstandelijk gehandicapten vind je overal, ook in de kerk. Het zijn jongeren die in hun ontwikkeling zijn belemmerd en die zich op grond van hun lagere intelligentie en beperkte sociale redzaamheid niet (zonder hulp) kunnen handhaven in één of meer reguliere maatschappelijke verbanden (gezin, school, werk, groep, leeftijdgenoten, buurt). Met speciale hulp hebben zij een redelijke kans op een zekere mate van zelfstandigheid als volwassenen. Het zijn heel kwetsbare jongeren, die in onze maatschappij- gericht op

Ouders zagen hun kinderen afglijden naar de criminele wereld.

intelligentie en sociale aanpassing- niet mee kunnen komen en buiten de boot vallen.

Geen goede voorlichting

Daders van seksueel overschrijdend gedrag binnen deze doelgroep zijn in te delen in een aantal categorieën. Verreweg de meesten zijn onvoldoende voorgelicht over seksualiteit en hebben vaak moeite om op seksueel gebied hun impulsen te controleren. Dat ongeremde gedrag zie je ook in hun agressie, ze gebruiken vaak verbaal geweld en breken door de weerstand van hun slachtoffers heen, zonder dat ze zich daarvan echt bewust zijn. Ze snappen andere mensen niet en begrijpen maar gedeeltelijk dat aanranding en verkrachting niet goed is. Ze kunnen zich niet goed in anderen verplaatsen en hebben een zwakkere gewetensfunctie. Dat betekent dat licht verstandelijk gehandicapte daders anders zijn dan normaal begaafde plegers: ze plannen veel minder hun daad maar gaan heel impulsief te werk. Soms zijn ze zo onhandig dat ze niet goed weten hoe ze hun seksuele gevoelens moeten uiten en gaan dan over de grenzen van het slachtoffer heen. Ze kunnen hun daden niet goed verbloemen en biechten dan ook snel op wat ze gedaan hebben.

Psychotische daders

Er zijn echter ook licht verstandelijk gehandicapte jongeren die door hun verleden zo beschadigd zijn of die een ernstige psychische stoornis hebben, waardoor we ze tot de psychotische daders moeten rekenen. Zij zullen een blijvend gevaar vormen voor zichzelf

en voor de omgeving. Speciale dadertherapie is voor deze groep niet effectief.

Antwoorden op de vraag naar dader-zijn

Geestelijk verzorger zijn betekent voor mij dat ik – in opdracht van de organisatie- de jongeren moet helpen in het zoeken naar antwoorden op hun vragen in het licht van hun levensbeschouwing. Voor mij, als christelijk geestelijk verzorger, levert dat soms een spanningsveld op: hoe begeleid ik bijv. een moslim-of hindoejongere?

Het gaat gemakkelijker bij de christelijke jongeren op ons internaat: samen kunnen we vanuit de Bijbel kijken welke antwoorden er zijn op de vraag naar dader-zijn, schuld, vergeving en verzoening. Dat gaat bijna altijd in de vorm van verhalen. Verhalen bieden de mogelijkheid tot identificatie en daardoor de kans om gevoelens ter sprake te brengen. Zo zijn de verhalen van David en Batseba, Juda en Tamar bij uitstek geschikt om het daderschap voor het voetlicht te brengen. Soms

gebruik ik dvd's met deze bijbelse verhalen om het nog beter te laten beklijven. Licht verstandelijk gehandicapte jongeren zijn heel visueel ingesteld.

Licht verstandelijk gehandicapte daders zijn anders dan normaal begaafde plegers: ze plannen veel minder hun daad maar gaan heel impulsief te werk.

Zal God licht verstandelijk gehandicapten naar hun beperkte vermogens beoordelen en hen zo schuldig verklaren?

Schuldig

Het staat vast dat jongeren met een PIJ-maatregel vanwege seksueel geweld, schuldig zijn. De rechter heeft de schuld tegenover het slachtoffer vastgesteld, God geeft in zijn Woord aan dat Hij het niet verdraagt dat men zich vergrijpt aan een van zijn schepselen. Schuld bij licht verstandelijk gehandicapte

daders is echter een moeilijk item. God heeft hen geschapen met beperkte verstandelijke en emotionele vermogens. Zal Hij hen dan ook naar die vermogens beoordelen en hen zo schuldig verklaren? De gelijkenis van de talenten in het bijbelboek Matteüs helpt mij: als je niet veel hebt gekregen, hoeft je alleen over datgene wat je hebt gekregen, verantwoordelijkheid af te leggen. Voor anderen geldt: Aan wie veel gegeven is, van die zal veel gevraagd worden. Bij schuld hoort schuldgevoel en berouw. Het is echter bijzonder moeilijk om een oprecht berouw te constateren bij de doelgroep. Oprecht berouw kenmerkt zich door een emotionele betrokkenheid bij het slachtoffer en een afkeer van datgene wat men gedaan heeft. Voor de licht verstandelijk gehandicapte jongere betekent dat dat er een beperkte slachtofferempathie aanwezig kan zijn, samenhangend met hun mindere emotionele mogelijkheden. Voor de pastor geven deze uitgangspunten richting aan de wijze waarop en de mate waarin schuld en berouw ter sprake gebracht kunnen worden in de gesprekken met licht verstandelijk beperkte jongeren.

Vergeving

Vergeving volgt op oprecht berouw en mag door de pastor op grond van Gods Woord, aangezegd worden. Verzoening is echter niet altijd mogelijk. Soms is het slachtoffer onvindbaar en soms is de andere partij nog niet aan verzoening toe. Het draait bij verzoening om het herstel van de geschonden relatie. Daar hoort bij dat men grondig nagaat wat er fout is gegaan. Voor daders is dat de schuld onder ogen willen zien en willen benoemen. De valkuil voor daders ligt immers in het bedekken van de misdaden. Dat kan met schuldbesef samenhangen, maar het heeft in elk geval te maken met schaamte, het

gevaar het gezicht te verliezen en de bedreiging van de positie die ze veelal met het onrecht hebben verworven. Dader-zijn heeft te maken met macht. Als er te snel op de verzoening wordt ingezet, zonder een blijvende confrontatie met

Als er te snel op de verzoening wordt ingezet, zonder een blijvende confrontatie met hun schuld en verantwoordelijkheid, dan gaan daders feitelijk vrijuit.

hun schuld en verantwoordelijkheid, dan gaan daders feitelijk vrijuit. Voor licht verstandelijk gehandicapte jongeren moet ook hierin rekening worden gehouden met hun handicap.

Als er werkelijk verzoening met het slachtoffer tot stand komt, mag deze gevierd worden. Zo werd en wordt nog steeds Grote Verzoendag uitbundig gevierd in het Jodendom. Als onderstreping van de nieuwe start die God wil geven. Daarin kunnen rituelen en symbolen een plaats innemen.

Symbolen

Voor onze licht verstandelijk gehandicapte jongeren zijn rituelen en symbolen belangrijk. Zo kunnen de zonden opgeschreven worden en daarna begraven worden of bij een kruis neerleggen, tekenen naar aanleiding van hun dader-zijn, muziek die rond dit thema gaat beluisteren, kortom: gebruik creatief alle mogelijkheden die God in zijn schepping heeft gelegd.

M. heeft zijn leven neergelegd in een schilderij. Centraal staan een paar royaal uitgestoken handen omringt door licht. Daaromheen in donker zwart en paars zijn schaamte, zijn gevangenisverleden en zijn een paar klauwen die zich uitstrekken naar anderen. Het hangt nu op mijn kantoor als symbool voor de vergeving die er voor ieder mogelijk is. Als je de uitgestoken hand van God maar wilt aannemen..

Joke MacLean- de Gelder

Geestelijk verzorger 's Heerenloo Kwadrant
joke.macleand@sheerenloo.nl



Diakenen

Scenario's voor lokaal diaconaat in *Nabije Naasten* (2007)

Peter van de Kamp

*Bijna een jaar geleden alweer, op 31 maart 2007, werd in Bunschoten een toerustingsdag gehouden over de WMO, de Wet Maatschappelijke Ondersteuning die op 1 januari 2007 van kracht is geworden. Die toerusting was het resultaat van samenwerking tussen de Nederlandse Patiënten Vereniging (NPV), Sensor, de Evangelische Alliantie en de diaconale consulenten van de Christelijke Gereformeerde Kerken (CGK), Gereformeerde Gemeenten (GG) en de Gereformeerde Kerken Vrijgemaakt (GKV). Op die dag werd het boek *Nabije Naasten* gepresenteerd. Met als ondertitel: Kerken actief in lokaal diaconaat. Het is een publicatie die wil promoten dat kerken meedoen met de WMO.*

Het boek bestaat uit negen hoofdstukken, geschreven door verschillende auteurs die over het algemeen positief zijn over de mogelijkheden die de nieuwe wet biedt. Zij adviseren de kerken dan ook om die mogelijkheden positief en actief te gebruiken. In het eerste hoofdstuk stellen Roel Kuiper en Marja Jager-Vreugdenhil de vraag of er gesproken kan worden van het begin van een diaconaal reveil. Als je verder leest in het boek, dan lijkt het bijna geen vraag meer. Het diaconale reveil is begonnen. Want de WMO "introduceert een nieuwe visie op de samenleving. Daarin is voor kerken nadrukkelijk een plaats ingeruimd. Kerken zijn onderdeel van de *civil society* en kunnen daaraan een eigen bijdrage leveren" (10). Of dat vanaf het begin echt zo nadrukkelijk is geweest valt trouwens nog te betwijfelen: er was een aparte 'motie-Rouvoet' voor nodig (op 26 januari 2006) om te bevorderen dat de (burgerlijke) gemeenten op lokaal niveau in overleg zouden gaan met maatschappelijke instellingen en organisa-

ties, waaronder kerken en andere geestelijke genootschappen.

Praktische tips

Intussen kom je in dit boek *Nabije Naasten* veel diaconaal élan tegen. Het boek bevat tal van praktische tips voor kerken, diakenen en gemeenteleden. Na elk van de negen hoofdstukken volgen steeds enkele bladzijden met handreikingen voor de praktijk van het diaconaat in de locale setting. Zoals: wat is nu concreet een diaconale gemeente (31-32)? En hoe kun je nood signaleren in je eigen directe omgeving (33-34)?

Het gaat om tips voor samenwerking tussen verschillende kerken in het diaconaat (46-53) en samenwerking met maatschappelijke organisaties (54-59). Je kunt lezen over het contact met de burgerlijke gemeente, al of niet via een WMO-platform (64-74) en over wijkadoptie (99-110). Ook is er aandacht voor vrijwilligers en mantelzorgers.

Een publicatie die wil promoten dat kerken meedoen met de WMO

Tegelijkertijd worden kerken opgeroepen om niet 'zo-maar' aan de slag te gaan. Er is bezinning nodig. "Hoe moeten de nieuwe ontwikkelingen precies worden geduid? Op welke manier moet de kerk zich gaan verhouden tot de samenleving? Welke taken kan en wil ze daarin op zich nemen? Welke weg wijst Christus?" (11).

Kerkvisie

Roel Kuiper en Marja Jager gaan ervan uit, zo schrijven ze, "dat kerkelijke aanwezigheid in de lokale samenleving inderdaad gemotiveerd en gedragen wordt door een visie op wat de kerk is. De kerk is maar niet een sociaal instituut, waar (gelukkig) veel vrijwilligers rondlopen. Nee, de kerk is een gemeenschap van gelovigen die zich door de liefde van God in Jezus Christus verlost weten. Gedragen door de liefde van God wordt de kerk geroepen werken van barmhartigheid en gerechtigheid te doen. Deze bijbelse liefdedienst is het hart van het diaconaat. Dat stemt dus ook de uitstraling van de kerk in de lokale omgeving" (11-12).

Liefdevol dienstbetoon
heeft een externe uitstraling

Ik deel deze visie. Diaconaat is een wezensuiting van de christelijke gemeente. Het typeert die gemeente. De gemeente is een gemeenschap die deelt. Een gemeenschap waarin voor iedereen gezorgd wordt. En dat liefdevolle dienstbetoon heeft een externe uitstraling. Bij de bevestiging van diakenen krijgen we te horen (via het bevestigingsformulier) over onze groei in "liefde tot elkaar en tot alle mensen". Liefdebetoon in de naam van Christus kan niet opgesloten blijven binnen de gemeente, maar zal ook buiten de gemeente zichtbaar moeten worden. Niet voor niets kent *Nabije Naasten* een apart hoofdstuk (van Maarten van der Veer) over de liefde jegens allen (21-30).

Intussen is het wel de vraag hoe breed en hoe diep deze visie leeft en gedeeld wordt. Ikervaar dat er veel schroom bestaat als het gaat om het extern gerichte diaconaat van de kerk. Dat heeft te maken met onwennigheid (waar in *Nabije Naasten* terecht op wordt gewezen: de overheid heeft in de afgelopen decennia verschillende diaconale taken van de kerk overgenomen, hoewel ze nu weer een beroep op de kerken doet). Soms heeft het echter ook te maken met een andere visie op wat het diaconaat van de kerk is: hulpbetoon voor eigen gemeenteleden (en uitdrukkelijk niet voor niet-gemeenteleden). En soms heeft het ook te maken met het gegeven dat het interne diaconaat al jarenlang alle aandacht en energie heeft opgeslokt, waardoor het externe diaconaat buiten beeld geraakt is en als het ware verschrompeld is.

Het diaconale reveil komt er voor mijn besef dan ook niet alleen door de invoering van

de WMO (was het maar waar!), maar is mede afhankelijk van nadere bezinning op de externe uitstraling van het diaconale handelen van de christelijke gemeente.

Vier scenario's

Als het gaat om de bezinning op diaconaat, dan is het derde hoofdstuk van *Nabije Naasten* interessant (35-43). Daarin schrijven Marja Jager en Roel Kuiper over vier scenario's voor lokaal diaconaat. Die scenario's gaan terug op een model dat zij presenteren. In dat model worden vier blokken twee aan twee op elkaar gestapeld. De onderste twee blokken staan voor een kerk die op een informele manier de onderlinge hulpverlening tussen gemeenteleden heeft georganiseerd (A) en een kerk die op een formele manier geregeld heeft dat de diakenen de hulp aan gemeenteleden verzorgen (B). Kortom: de onderste laag van het model staat voor intern

gericht diaconaat. De bovenste laag van het model staat juist voor extern gericht diaconaat. Want de bovenste twee blokken betreffen een kerk die op informele wijze zorgt voor hulp aan mensen in nood buiten de kerk (C) en een kerk die op institutioneel niveau samenwerkt om mensen in nood buiten de kerk hulp te bieden (D).

Volgens de auteurs heeft dit model een tweeledige functie: (1) Het helpt kerken om hun huidige positie in kaart te brengen: bij welk blok (A-B-C-D) hoort de feitelijke situatie van onze kerkelijke gemeente? (2) Het kan kerken ook helpen in hun bezinning op de richting die ze willen inslaan: willen wij een gemeente zijn van blok-A, blok-B, blok-C of blok-D? En die vier blokken staan dan voor vier scenario's: dienstbare gemeente (A), verantwoordelijke kerk (B), uitreikende gemeente (C) en lokale speler (D). Die vier scenario's kunnen als volgt kort toegelicht worden (40):

1. Dienstbare gemeente: een bewuste keuze om het diaconaat alleen op de eigenkerkleden te richten, waarbij vooral onderlinge hulpverlening tussen individuele kerkleden wordt gestimuleerd (in het model: nadruk op A).
2. Verantwoordelijke kerk: het diaconaat richt zich op de eigen kerkleden, waarbij het diaconale werk wordt aangevoerd en vaak ook uitgevoerd door daarvoor aangestelde gemeenteleden, vaak diakenen (nadruk op B).
3. Uitreikende gemeente: het diaconaat richt zich zowel op de eigen kerkleden als op mensen buiten de kerk, het dienstbetoon van gemeenteleden onderling breidt zich uit naar mensen buiten de kerk (ontwikkeling van A naar C).
4. Lokale speler: het diaconaat zoekt op in-

stitutioneel niveau mogelijkheden om als kerk present te zijn in de samenleving (ontwikkeling van B naar D).

Tot zover de weergave van dit vier-scenario-model.

Feit en norm?

Ik kan me wel iets voorstellen bij dit vier-scenario-model als 'spiegel': je kijkt in de spiegel om te ontdekken waar je als gemeente staat in het diaconale werkveld. En

je ontdekt bijvoorbeeld dat je diaconaal gezien toch wel erg naar binnen gericht bent en dat de diakenen eigenlijk alles doen (blok-B).

Met andere woorden: het

door Jager en Kuiper gepresenteerde model kan prima dienst doen om in kaart te brengen hoe de feitelijke situatie van een gemeente in diaconaal opzicht eruit ziet. Zij maken zelf de kanttekening (43) dat niet elke kerk naadloos in dit model past. Dat denk ik ook. Maar het model biedt voldoende handvatten aan kerken om hun positie te bepalen.

Maar vervolgens is het model volgens de makers ook richtinggevend (39-43). Het wijst ook een bepaalde richting in de zin van: die kant moeten we op. Dat wil zeggen: het model heeft ook een normatieve kant. Elk van de vier scenario's laat een richting zien die je als kerk kunt inslaan. En bij deze normatieve kant van dit model kan ik me veel minder voorstellen...

De auteurs (Jager en Kuiper) geven in hoofdstuk 1 als hun overtuiging dat de kerk, "gedragen door de liefde van God, wordt geroepen werken van barmhartigheid en gerechtigheid te doen. Deze bijbelse liefdedienst is het hart van het diaconaat. Dat stempelt dus

Willen wij een gemeente zijn van blok-A, blok-B, blok-C of blok-D?

ook de uitstraling van de kerk in de lokale omgeving. (...) De kerk moet zich de nood van de wereld aantrekken. Maar de kerk moet dat doen als kerk. De presentie van de kerk in de lokale omgeving moet een diaconale presentie zijn: vanuit de christelijke roeping om dienstbaar te zijn, en binnen het perspectief van Gods reddende liefde.” (12)

In hoofdstuk 3 zeggen de auteurs echter dat een kerk ervoor kan kiezen om het diaconaat alleen op de eigen kerkleden te richten (scenario-1 van blok-A en scenario-2 van blok-B). In het licht van de Bijbel en ook van de kerkgeschiedenis zou ik het betreuren als een kerk voor deze scenario's kiest (helemaal in een land waar de WMO van kracht is geworden...). Het zou misschien kunnen dat een kerkelijke gemeente in een specifieke situatie door gebrek aan mensen en middelen zich noodgedwongen tijdelijk moet beperken tot intern diaconaat. De auteurs schrijven (36): “Een kleine gemeente zal blij zijn als eerst de behoefte aan zorg in de eigen kerk is geregeld.” Maar dat vind ik iets anders dan een bewuste keuze voor diaconale hulp alleen voor de eigen kerkleden. Het feit dat een kerkelijke gemeente zich om welke reden dan ook beperkt tot diaconale hulp alleen voor eigen gemeenteleden kan, zo geloof ik, geen richting of norm worden voor diaconaal handelen in meer algemene zin. Voor mijn besef is dat ook in tegenspraak met wat Jager en Kuiper in hoofdstuk 1 schrijven en met de boodschap van dit boek *Nabije Naasten*.

Gemeente en diaken

Ik vind het waardevol dat Jager en Kuiper (het geldt ook voor andere auteurs van dit boek) oog hebben voor de verschillen die er zijn tussen plaatselijke kerken. Zij schrijven:

Kan een kerk ervoor kiezen om het diaconaat alleen op de eigen kerkleden te richten?

“verschil doet ertoe” (35-37). Zij constateren een dergelijk verschil ook in het functioneren van kerkelijke gemeenten. “Er zijn gemeenten die van boven af geleid worden (top-down) en gemeenten die vanuit het grondvlak functioneren (bottom-up). In het eerste geval wordt er duidelijk bestuurd vanuit de ambtelijke structuren, in het tweede geval doen gemeenteleden veel op eigen initiatief.” (36) Jager en Kuiper noemen dat een meer formele (ambtelijke) manier van functioneren en een meer informele manier van functioneren. En zij schatten in dat door de invoering van de WMO “de beweging van intern naar extern daarom tegelijkertijd een beweging van formeel naar (meer) informeel, oftewel een accentverschuiving van institutioneel naar individueel.” (36-37)

Deze accenten zijn herkenbaar. De auteurs wensen veel kerken toe dat er een wisselwerking komt tussen een meer formele en een meer informele benadering. “Idealiter is het zo dat formele en informele structuren beide goed ontwikkeld zijn en elkaar versterken en aanvullen.” (38) Toch vraag ik me ook op dit punt af of zij een gegroeide, feitelijke situatie niet te gemakkelijk accepteren en zo’n feitelijke situatie vervolgens ook als richtlijn hanteren. In de onderste laag van hun model (de laag van het intern gerichte diaconaat) staat blok-B voor de formele manier: de diakenen verzorgen hulp aan gemeenteleden die dat nodig hebben. Als zo’n ‘formele’ gemeente ook extern diaconaat wil ontwikkelen, kan dat ook op een formele manier (blok-D) door op institutioneel niveau mogelijkheden te zoeken om als kerk present te zijn in de samenleving (deelname aan formele overleggen). Misschien zijn er (nog) kerken waar het diaconaat op deze formele, ambtelijke manier wordt gerealiseerd, waarbij een mi-

nimale rol of geen rol voor de gemeente zelf is weggelegd in de uitvoering van diaconaat. Maar ik wens zo'n formele manier geen enkele gemeente toe en ik zou het in zo'n situatie toejuichen dat er ook een bezinning op gang komt op de verhouding gemeente en ambtsdrager (in dit geval: diaken). Want die wisselwerking tussen een meer formele en informele benadering is meer dan een wens. Het is een 'must' omdat ambtsdragers niet zonder gemeente kunnen functioneren en een gemeente haar ambtsdragers nodig heeft.

Het boek *Nabije Naasten* laat veel diaconaal enthousiasme zien. Mijn kritische kanttekeningen bij enkele onderdelen willen dat enthousiasme niet temperen. Ik hoop met de

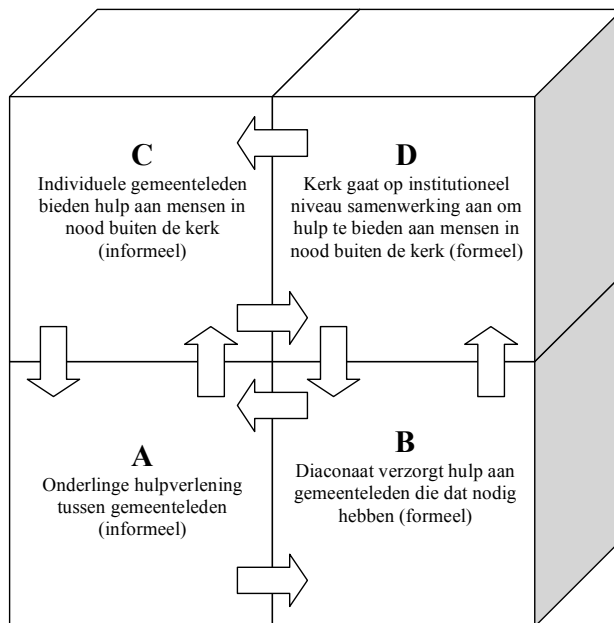
auteurs van *Nabije Naasten* dat de WMO de kerken stimuleert om diaconale gemeente te zijn.

In dit artikel besteed ik aandacht aan het boek *Nabije Naasten*. Kerken actief in lokaal diaconaat. Het is gepubliceerd in 2007 (Vuurbaak, Barneveld), onder redactie van Elise van Hoek-Burgerhart, Marja Jager-Vreugdenhil en Roel Kuiper. In *Dienst* is al eerder (kort) aandacht gegeven aan de verschijning van dit boek door Fokke Pathuis (zie nummer 3 van jaargang 55, juni 2007, blz. 55-57).



Diaconaat gericht op mensen buiten de kerkelijke gemeente:

Diaconaat gericht op eigen gemeenteleden:



Seksualiteit

Een gemeenteavond over een delicaat onderwerp

Lucy Doorn, Hoogezand-Sappemeer

Onlangs is in de gemeente Hoogezand-Sappemeer Noord een gespreksavond gehouden over het thema seksualiteit. Op een zondagavond spraken jong en oud over dit delicate onderwerp. De maandagochtend erna keek ds. Plug, plaatselijk predikant, terug: "Ik ben een tevreden mens. Super, dat mensen zo wilden meewerken." In onderstaand artikel staan we stil bij de vraag waarom deze avond georganiseerd is, hoe de bijeenkomst werd ingericht en bij de ervaringen van gemeenteleden.

De kerkenraad van Hoogezand-Sappemeer Noord is al langer bezig met het thema huwelijk, seksualiteit en samenwonen. Meer en meer dringt het besef door dat goede huwelijken een zegen zijn voor man en vrouw, voor komende generaties en voor kerk en samenleving. Een dergelijk huwelijk moet wel op de goede manier starten!

Onbesproken

Net als op veel andere plaatsen komt het ook in deze gemeente voor dat jongelui samenwonen. Ambtsdragers merkten bij het aanspreken van samenwonende stellen dat het in Hoogezand-Sappemeer niet gebruikelijk is dat er in de bedding van kerk en gemeente gesproken wordt over samenwonen. Het kwam soms voor dat pas bij het aanvragen van een kerkelijke huwelijksbevestiging ontdekt werd dat het betrokken stel al korte of langere tijd het bed (en huis) deelde. Sommige jongeren gaven aan dat nog nooit iemand van de gemeente met hen over dit onderwerp gesproken had. En het is ook lastig,

lijk, seksualiteit en samenwonen' schrijft de kerkenraad dat wij verlegenheid ervaren bij het praten over seksualiteit. 'Het is intiem en privé. Het is lastig om op een open manier te spreken over je eigen seksueel gedrag, over datgene wat je bij je kinderen ziet, of over dat wat je bij vrienden en gemeenteleden opmerkt. Spreken over een ander wil misschien nog wel, maar iemand persoonlijk aanspreken doen we nauwelijks'. En dat is wel bitter hard nodig.

Seks los van huwelijk

Te vaak lopen huwelijken stuk. Verwachtingen zijn, mede onder de invloed van de cultuur waarin wij leven, hooggespannen. Ook de verwachtingen ten aanzien van seksualiteit. Het is in deze tijd van internet nog nooit zo gemakkelijk geweest om seksverslaafd te raken. Jongelui groeien op met MTV- en Youtube babes. In 'jonge-meidenbladen' wordt al advies gegeven over "de eerste keer". Kortom seks daar kun je niet omheen.

Een ander gevolg van deze cultuur is dat zeker jongeren seks meer en meer los zien van

Praten over seksualiteit kwam niet voor in de kerk

het huwelijk. Ook de jongeren in onze kerken. Het besef dat seks geen doel in zichzelf is bij het aangaan van een relatie, maar dat het past in een relatie van liefde en trouw zal door ouders en gemeenteleden meer dan ooit met jongelui besproken moeten worden. En dat moeten we (opnieuw) leren. In Hoogezand-Sappemeer Noord is in het verleden niet echt een cultuur ontwikkeld om open en bloot met elkaar te spreken over hoe je als christen leeft met seks. Een braakliggend terrein.

Gespreksavond

Een deel van dit terrein is ontgonnen doordat een aantal keer een Marriage course gehouden is. Op één van de cursusavonden komt seksualiteit tussen man en vrouw aan bod. Ook een pré-marriage course is georganiseerd en een tweede ligt in de planning. En nu een gemeentebrede gespreksavond over seksualiteit. Omdat het in al deze gevallen gaat om een toerustend groepsproces dat zorgvuldig begeleid moet worden, heeft de kerkenraad gezocht naar iemand die dat goed kan. Men kwam terecht bij ds. Plug, omdat een dergelijke taak hem op het lijf geschreven is. Het doel dat Plug voor zichzelf gesteld had was niet meer en niet minder dan een sfeer creëren waarbinnen gepraat kon worden over seksualiteit. Een vertrouwelijke sfeer die de aanwezigen uitnodigt zich bloot te geven.

Maaltijd, Forum, Workshops

Om zijn doel te bereiken nodigde hij 3 jongeren (allen vrijgezel) en een aantal (jong) getrouwen uit om onder zijn leiding een forumgesprek te houden. Verder werden zes gemeenteleden gevraagd een workshop te leiden.

De avond begint met een gezamenlijke maaltijd. Door allerlei omstandigheden zijn daar maar een klein aantal mensen. Noodzakelijk is een dergelijke maaltijd niet maar samen eten is vaak een goede start om in een vertrouwelijke sfeer verder te gaan.

Voorzitter van de avond was Plug zelf. Het steekt nauw wie een dergelijke

avond leidt. Dit bepaalt al een groot deel van de sfeer op een avond. Belangrijk is dat hij/zij de avond niet loodzwaar neerzet. Humor is erg belangrijk. Maar ook is aan het begin van de avond de afspraak gemaakt dat alles wat gezegd wordt, met name in de workshops, tussen de muren van de workshopruimte blijft. Alleen dan kan ongedwongen gesproken worden over seksualiteit.

Om in de stemming te komen kreeg elke aanwezige een notitieblaadje waarop hij/ zij de vragen kon noteren die bij praten over seksualiteit in ieder geval aan de orde moeten komen. Een greep uit de vragen:

Hoe spreek je over seksualiteit in je gezin? Wat als je het zelf(s) moeilijk vindt

om met je partner over seks te praten? Hoe ga je om met zelfbevrediging? Hoe kunnen we van elkaar leren om open over seks te praten?

Een deel van de vragen kwam aan de orde op de avond. De rest moet in een vervolgtraject een plek krijgen.

De deelnemers aan het forumgesprek hadden vooraf de volgende vragen gekregen zodat ze zich konden voorbereiden: Wat maakt het (voor jou) lastig om over seks te praten? Wat leer jij uit de Bijbel/ wat tref je daar (helaas) niet aan? Heb

Iemand aanspreken of bevragen doen we nauwelijks

Een vertrouwelijke sfeer waarbinnen een gesprek kan plaatsvinden

je tips? Wat zou jou helpen om een gezonde seksuele relatie te bevorderen? De voorbereiding van de deelnemers was goed. In een ongedwongen sfeer werd met humor gesproken over de genoemde vragen. De zaal deed aardig mee ondanks dat iedereen “gewoon” in kerkbankopstelling zat.

In de pauze schreef men zich in voor de workshops en werden de gesprekken spontaan voortgezet. Gemeenteleden vertelden elkaar hoe ze ooit voorlichting kregen. Dat ze het toch wel heel moeilijk vinden om hun eigen puberzoon voor te lichten en hoe lastig het is om de schoonheid van deze gave van God rein te houden.

Daarna volgden workshops over de verschillende gerelateerde onderwerpen:

Only for boys / Only for girls / Seksuele opvoeding / Verschillen tussen man en vrouw / Verslaving en herstel / Homoseksualiteit

De workshopleiders kregen van te voren allemaal een A4-tje met opdrachten. Allereerst moest er ruimte gegeven worden om te reageren op wat in het forumgesprek aan de orde gekomen was. Zijn er dingen blijven hangen? Wat hadden ze misschien wel plenair willen zeggen maar toch niet gedaan?

Daarna bracht de workshopleider het eigen onderwerp ter sprake. Belangrijk voor de gespreksleider is dat hij zich terdege bewust is van het feit dat in zijn groep jong/ oud, getrouwd en single aanwezig is. Laat niet te lang één categorie aan het woord met kans op afhaken van de anderen! Dus zorg voor balans.

Behandelde onderwerpen:

- Kun je eigenlijk wel overbrengen dat seks vooral *positief* is, echt een geschenk van God? Zo ja, hoe?; * Hoe kun je zorgen voor een open sfeer zodat je vragen rond seks op een goede manier kunt bespreken?
- De stelling: “Een levendig en stabiel seksleven is niet louter franje. Het heeft een centrale plek in het huwelijk. In een goed huwelijk zijn seks en liefde onlosmakelijk aan elkaar verbonden. Seks bepaalt de kwaliteit en de stabiliteit van de relatie. Het vult de emotionele voorraad weer aan en versterkt de huwelijksband”.
- “Voor het huwelijk zal het vooral de verantwoordelijkheid van de vrouw zijn om seksueel niet te ver te gaan. Jongens en mannen hebben nu eenmaal een natuur die meer op seks is gericht.” Klopt dit?
- “Mannen richten zich op seks, vrouwen op romantiek. Mannen concentreren zich op het eindpunt, vrouwen op de weg ernaar toe.” Reageer eens.
- Is een verslaving eigenlijk wel zondig? Je wilt het graag anders, maar je kunt de verlangens gewoon niet de baas worden. Dan kun je het toch niet helpen?
- Hoe reageer je als je zoon morgen bij je komt en zegt: pap ik moet je iets vertellen, ik ben homo. En blijkt dat hij dit niet eerder durfde te vertellen.

Hoe kunnen we leren over seks te praten

Verantwoordelijkheid van het meisje om niet te ver te gaan

De gesprekken moesten vanwege tijdgebrek afgekap worden. Het waren stuk voor stuk inspirerende workshops. Bij de plenaire

afsluiting was men unaniem van mening dat de avond vraagt om een vervolg.

Tips

Om een dergelijke avond tot een succes te maken tenslotte een aantal tips:

- Breng de avond ruim van te voren onder de aandacht van de gemeente.
- Zorg voor veel publiciteit. Om jeugd te trekken is het raadzaam om het een gespreksavond te noemen, in plaats van een gemeenteavond. De laatste heeft onder jongeren een oubollig en één-richting imago.
- Begin met een maaltijd. Goed om een ongedwongen, vertrouwelijke sfeer te creëren.
- Bereid de avond goed voor met de forumleden en de workshopleiders. Geef hen van te voren de vragen zodat zij zich kunnen voorbereiden.
- Houd de regie voor de avond in één hand, de inhoudelijke organisatie.
- Vraag een ander het logistieke deel voor zijn rekening te nemen.
- Stel een gemengd forum samen: onge trouwde jongeren en langer getrouwde stellen. Heel mooi is het ook als je een echte senior kan vinden die iets over seks in zijn tijd wil vertellen.
- Zorg voor een ontspannen sfeer. De voorzitter van een dergelijke avond moet die sfeer kunnen creëren.

Is er een 'senior' die over
eigen ervaringen kan
praten?

Tenslotte: doe het gewoon. Goede relaties en huwelijken zijn een zegen voor kerk en samenleving. Elkaar binnen de gemeente daarbij helpen, ook als het gaat over zoiets teers als seksualiteit, is bitter hard nodig.

Lucy Doorn is gemeentelid in Hoogezand-Sappemeer en werkzaam aan het Goma-

ruscollege in Groningen.



Een mooi voorbeeld uit Hoogezand-Sappemeer (N) over hoe je in de kerk elkaar ook in de praktische levensvragen tot hand en voet kunt zijn. Dergelijke onderwerpen leiden ook in de samenleving tot veel verlegenheid en daardoor grenzeloosheid. De kerk kan hierin een rol spelen. Bedenk hoe ook de buurtbewoners betrokken kunnen worden bij het bespreken van moeilijke onderwerpen. Andere suggesties zijn: opvoeding, geldbesteding, rouwverwerking, echtscheidingsproblematiek, e.d. Tijd voor een themareeks in/vanuit de eigen gemeente?
– Dirk-Albert Prins



Dit Koningskind

Hoezo beperkt?

Bijzonder geliefd!

Ontdekkingen in het pastoraat en diaconaat aan mensen met een handicap.

In het voorjaar van 2008 wordt er in drie regio's een conferentie voor ambtsdragers en andere belangstellenden gehouden, om ontdekkingen te doen in het pastoraat en diaconaat aan mensen met een beperking.

De conferentie is onderdeel van de campagne 'Kijk, Zie, Ontdek' van de vereniging dit Koningskind, die tot doel heeft om de integratie te bevorderen van mensen met een beperking in de gemeente. Deze conferentie is er op gericht werkers in de kerk toe te rusten mensen met een handicap dát plekje in de gemeente te geven dat hen toekomt. De conferentie is bedoeld voor ambtsdragers uit de Gereformeerde Kerken vrijgemaakt, Christelijke Gereformeerde Kerken en Nederlands Gereformeerde Kerken. En voor hen die betrokken zijn bij pastoraat en diacono-



naat aan mensen met een handicap. De dag is georganiseerd door een unieke samenwerking tussen vereniging dit Koningskind, het Diaconaal Steunpunt (GKv), het Steunpunt Gemeenteopbouw (GKv) en het dienstenbureau van de CGK.

Naast hoofdsprekers als dominee Sieds de Jong, dominee Bas van Zuijlekom en dominee Atze Buursema, worden er diverse workshops aangeboden. De workshops zijn gericht op autisme, aangepaste diensten, doof-zijn, loslaten, verborgen handicaps, aanvaarden en verwerken, en meer.

Ook zullen tijdens deze dagen de talenten van mensen met een handicap concreet zichtbaar worden gemaakt.

De conferentie wordt op drie verschillende plaatsen gehouden. Op 16 februari in Assen, op 8 maart in Amersfoort en op 15 maart in Rotterdam.

Voor meer informatie: www.dit-koningskind.nl of 030-2363788.

Voor opgave: www.diaconaalsteunpunt.nl (onder: 'bijeenkomsten').



steunpunt gemeenteopbouw

Diaconaat

Jeugdzorg in de knel

Diaconale opvangadressen in de gemeente

Frank Horstman en Dirk-Albert Prins

De problemen in de Jeugdzorg zijn de laatste tijd nogal eens in het nieuws. Veel problematiek binnen gezinnen. Voogden die veel zien, maar net niet alles, wachtlijsten, gebrek aan pleeggezinnen. Met recht een grote zorg in de samenleving, want wie de jeugd heeft, heeft de toekomst. Wie de jeugd al vroeg verliest...

Het verdient aanbeveling om in de eigen gemeente of regio het onderwerp opvoeding(smoeiten) en jeugdzorg onder de aandacht te brengen. Wellicht is het zelfs een onderwerp waar de kennissen en burens iets aan kunnen hebben. Diaconale toerusting rond relevante thema's in het leven. De kerk heeft veel te bieden.

Het Diaconaal Steunpunt ontving uit de classis Enschede een verslag van een project om in deze pleegzorg problematiek iets te betekenen. Het spreekt voor zich dat dit in nauwe samenwerking met SGJ, onze organisatie voor jeugdzorg, heeft plaatsgevonden. Dan volgt nu het verslag.

Gebrek aan ouders voor
crisisopvang

Verslag

Onlangs hebben we binnen onze classis (Enschede) met succes een "hulpproject Jeugdzorg" afgesloten. Mogelijk kunnen andere kerken hier iets mee.

Problematiek

Er doen zich regelmatig, vanwege een nijpend tekort aan (crisis)pleegouders, vanuit de Jeugdzorg noodsituaties voor. Kinderen die uithuis moeten, kunnen niet geplaatst worden.

Eén en ander hierover is natuurlijk bekend. Wij als kerken worden daar ook mee geconfronteerd. Door gebrek aan crisisopvangouders zijn er het laatste jaar al meerdere malen ad hoc verzoeken gedaan binnen onze kerk(en)-diaconieën. Het verzoek was om te kijken binnen de gemeente of er acuut mogelijkheid tot plaatsing bestond voor een crisisopname, tijdelijke zorg. Begrijpelijk is dat in zo'n noodsituatie het moeilijk is om per direct binnen een gemeente plaatsingsmogelijkheid te kunnen bieden. Welke gezinnen zijn eventueel beschikbaar? Geschiktheid?

Er is geen voorbereiding etc. Daarnaast is er de impact van het benaderen van gemeenteleden, maar ook de druk van de te nemen beslissing hierin,

op zo'n korte termijn, zeer groot.

Project

Om hierin hulp te kunnen bieden zijn wij als diaconieën binnen onze classis een gezamenlijke actie 'hulpproject Jeugdzorg' gestart. De kerken binnen de classis Enschede zijn toen bij dit project betrokken.

Doel

1. Informeren van gemeenteleden, inzicht

- krijgen in mogelijke plaatsingsadressen;
2. In contact brengen van geïnteresseerden met verschillende pleegzorginstellingen.

Vanuit een classicaal overleg is een werkgroep (één afgevaardigde van elke diaconie van onze classis) samengesteld. Deze werkgroep heeft de actie voorbereid en uitgewerkt. De actie is gestart met medewerking en ondersteuning van meerdere zorginstellingen: SGJ, Trias en Pactum welke werkzaam zijn in onze regio, in dit geval, het verzorgingsgebied Overijssel. Het is dus goed mogelijk dat hiermee ook niet-christelijke kinderen kunnen worden geholpen. Uitgangspunt voor de deelnemende kerken was dat de uiteindelijke informatieverstrekking, de eventuele opvolging, mogelijke aanmeldingen en plaatsing uitgevoerd wordt door deze reguliere instellingen. Dit ook m.b.t. verantwoording enz.

De actie die in alle kerken gelijktijdig plaatsvond betrof: Eind sept 2007 plaatsing van een informatief stuk in de lokale kerkbladen. Daarin ook een oproep voor aanmelding van een informatie avond voor geïnteresseerden / documentatie en folders Pleegzorg beschikbaar, posters ophangen enz. / op 14 okt 2007 is er in de morgendienst extra aandacht geweest voor Jeugdzorg - toelichting vanuit de diaconie, oproep voor aanmelding voor informatie avond - in de prediking (afstemming met ds.) - voorbede Jeugdzorg - sommige kerken hebben gelijktijdig een collecte voor SGJ in deze dienst ingeroosterd / het houden van een gezamenlijke informatie avond op 21 november 2007 door Pleegzorg

Succes

De informatie avond mocht een succes heten. Vanuit de verschillende kerken waren er meer dan 60 belangstellenden gekomen! Zowel Trias, SGJ en Pactum waren op deze avond vertegenwoordigd en zij hebben gezamenlijk uitgebreid verteld over pleegzorg, vervolgtrajecten enz. Ook is er een informatiefilm vertoond waarin de verschillende vormen van pleegzorg werden vertoond. Door het Forum werden er vele vragen vanuit de zaal beantwoord. Voor iedereen was er een documentatiemap beschikbaar. Voor de instellingen was dit ook een uniek project, welke als zeer positief werd ervaren.

Met deze actie zijn de problemen natuurlijk niet opgelost maar is wel e.e.a. breed onder de aandacht geweest. Ook hebben zich inmiddels al enkele gezinnen aangemeld bij de Jeugdzorginstellingen voor vervolgtrajecten als pleegzorgouders. Dat is directe "winst".

Daarnaast hebben wij als diaconieën op dit moment meer inzicht, de beschikking over een aantal adressen, waarmee we ook bij crisis effectief en snel kunnen reageren en er mogelijk een tijdelijke plaatsing geregeld kan worden.

Meer informatie over dit project kan worden verkregen via Frank Horstman – diaken GKV Hengelo, tel. 074 – 2433360, email: f.horstman@zonnet.nl. Uiteraard kan ook met SGJ contact worden opgenomen, www.sgj.nl.

Meerdere gezinnen hebben zich al aangemeld



Ambt dragers

Diaconaat in nieuwe gemeentekoncepten

'Diaconaat in de verdrukking'

Dirk-Albert Prins

Afgelopen periode was ik op bezoek bij een diaconie die bezig was met een bezinning op hun rol. De situatie was zo dat de gemeente werkte met een nieuwe structuur. Vergelijkbaar met het bestuursconcept, waarin ook de rol en vorm van wijken was aangepast. De rol van de ambtsdragers (ouderling en diaken) bestond hieruit dat het wijkteam in staat was om de wijken aan te sturen en te stimuleren.

Kenmerken van dit model zijn dat meer mensen, lees gaven, in de gemeente worden ingezet. Ook vrouwen een zichtbaarder rol spelen in het voorheen ambtswerk. En dat de werkdruk voor ambtsdragers beheersbaar is. Een aantal uitgangspunten waar de gemeente verder mee kan.

Zorg in de wijk

Van de diaconie werd in de nieuwe rol niet meer verwacht dat ze druk was met huisbezoeken, maar meer met beleid en aansturen van de wijkteams, i.s.m. de wijkouderling. Een wijk is onderverdeeld in een aantal miniwijken. Per miniwijk is een samenroeper (of kleine wijkcoördinator) en een pastoraal bezoeker (of PWA-er) actief. De samenroeper heeft in zekere zin een diaconale rol. Van de pastoraal bezoeker wordt namelijk verlangd dat die in de bezoeken zowel het pastoraat als het diaconaat behartigt. Wanneer in die gesprekken problemen naar voren komen kan in overleg of met de betreffende ambtsdrager een vervolg gesprek of -traject worden ingegaan. Al met al een structuur waar best wat voor te zeggen valt.

Diaconaal bezoek

Toch is de diaconie niet gelukkig met deze situatie. Door het 'uitbesteden' van de huisbezoeken is de afstand met de gemeente in de beleving wel erg groot geworden. Om daarmee te zeggen dat het ambt 'in de verdrukking is geraakt' gaat te ver, want er liggen mogelijkheden in overvloed om de vrijgespeelde tijd mee te vullen. Iedere diaconie zou zo'n wensenlijstje moeten hebben. Beleid maken is immers prioriteiten stellen: Wat doen we nu en wat gaan we doen als we meer tijd / gaven hebben? De wens van de diakenen is om toch vooral de huisbezoeken te blijven voeren.

Beleid maken is prioriteiten stellen: wat doen we met extra tijd?

Dat de diaken niet de enige diaconale bezoeker kan zijn in de gemeente spreekt voor zich, want daarvoor is de mankracht te klein.

Maar de schoen wringt ook bij de gecombineerde bezoeken door de pastoraal bezoeker. Als het diaconaat al bijna te veelzijdig is voor een diaken, hoe kan een gecombineerde bezoeker dan ook nog het pastoraat erbij doen? In de praktijk zal het diaconaat vaak onder-

sneeuwen bij het pastoraat. Je kunt van mensen niet verwachten dat ze in één gesprek twee brillen dragen, de pastorale én de diaconale.

Diaconale samenroeper

Een suggestie in deze situatie is om vooral de samenroeper te benutten als diaconale persoon in de kleine wijk. Deze samenroeper heeft een goed overzicht over de kleine wijk, komt bij de mensen binnen voor b.v.

de uitnodigingen voor bijeenkomsten en het 'lenen van gaven'. Is dus een ideaal informatiekanaal voor de diaconie. Wanneer dit helder wordt gecommuniceerd kan dit de lage frequentie van diaconale huisbezoeken compenseren. Een goede afstemming en uitwisseling met de diaken is dan wel gewenst. Ook zal in het wijkteam de afstemming met het pastoraat moeten plaatsvinden, b.v. om ook die onderwerpen op de bijeenkomstagenda te hebben. De kleine wijk wordt daarmee meer de plek waar het onderling omzien gestalte krijgt en de diaconale gemeente zichtbaar wordt.

Diaken bij bijeenkomsten

Uiteraard is de diaken aanwezig op zo mogelijk alle bijeenkomsten van de kleine kring. Zo kent hij zijn wijk, kijkt mensen in de ogen in komt zo nu en dan of als het acuut nodig is bij de mensen thuis; diaconaal huisbezoek. Tijdens de bijeenkomsten stimuleert de diaken 'het diaconaal gemeentezijn'. Dit kan door bijbelstudie, onderwerpsturing of door hulpmiddelen als 'ZORGTEAM-spel'. Ook kan een toerustingscommissie worden benut om onderling diaconaat meer gestructureerd te stimuleren.

Beleidsdiaken

Nog een probleem blijft hierbij onderbe-

licht: de beleidsagenda van de diaconie. Gezien het voorgaande mag duidelijk zijn dat de diaken een mooie, uitdagende, maar ook intensieve rol heeft in de wijk. Het is moeilijk voor te stellen dat daarnaast ook het diaconaat op gemeenteniveau (moderamen, diaconaal platvorm, contactpersonen, diaconale themareeks, diaconale gemeenteavond, diaconievergaderingen voorbereiden e.d.) goed invulling kan worden gegeven. Het verdient aanbeveling om voor deze taak, afhankelijk van de ge-

meentemvang, mensen vrij te stellen. Dus diakenen zonder wijktaken. Het liefst een ervaren diaken(en), zodat het gemis van wijkervaring zich niet wrekt. Overigens

kan een gemeentediaken prima de rol van diaken invullen voor de overige diakenen. Ook zij hebben immers diaconale aandacht nodig.

Aandachtspunten

Ik heb niet de illusie dat met dit artikel het laatste woord is gesproken. De praktijk in deze staat pas aan het begin. Wel hoop ik een aantal aandachtspunten te hebben geleverd die de discussies kunnen voeden. Enkele wil ik expliciet noemen:

- Ondersteuning in de wijk is ter ontlasting en niet ter vervanging van de ambtsdragers;
- het huisbezoek is een instrument van iedere ambtsdrager;
- diaconaat en pastoraat zijn verschillend, aanvullend en dienen niet gecombineerd te worden;
- er dient onderscheid te worden gemaakt tussen wijktaken en gemeentetaken;
- een combinatie van wijktaken en gemeentetaken gaat ten koste van de kwaliteit op deelgebieden;
- het gebruik maken van gaven uit de gemeente (contactpersonen) vraagt ook om begeleiding hiervan.

Een onderscheid tussen
wijktaken en gemeenteta-
ken voor goede focus



Bijbel op bezoek ... bij br. Alombekend

Binnen of buiten

Lucas 15: 11-32

Hans Slotman

Vanavond op bezoek bij br. Alombekend. Iedereen kent hem als mopperkont. Hij kijkt altijd van zich af, dus nooit naar zichzelf en is ongenadig in zijn oordeel. Geen dankbare taak om hem te bezoeken. Want je weet: alles en iedereen komt aan bod, behalve de man zelf. Hoe dring je tot hem door? Kun je hem een spiegel voorhouden? Ik weet natuurlijk niet of het gaat helpen, maar misschien kun je wat met die gelijkenis uit Lucas 15. Over die Vader met z'n twee zonen. Het gaat nu om die oudste....

Als hij terugkomt van z'n werk hoort ie thuis muziek en dans. Hij gaat niet meteen naar binnen om zich in het feestgewoel te storten. Hij blijft op afstand staan en vraagt een knecht wat daar toch aan de hand is. De knecht vertelt het hem en je hoort de jongen denken: 't Zal toch niet waar zijn. Die loser is terug.

Deur open

Dan gaat de deur open. Vader komt naar buiten. Mooi vind ik dat! Deze Vader verliest z'n kinderen niet uit het oog. De blijdschap om het ene kind doet hem het andere kind niet vergeten. De oudste zoon is hem net zo lief! Vindt br. Alombekend dit ook mooi? Ik weet het niet. Je zou het hem eens moeten vragen.

Kom binnen jongen. Kom feest vieren... Nee, zegt de jongen, ik heb daar geen zin in. Al jarenlang werk ik voor u en nooit ben ik u ongehoorzaam geweest als u mij iets opdroeg, en u hebt mij zelfs nooit een geitenbokje gegeven om met mijn vrienden feest te vieren. Maar nu die zoon van u is thuisgekomen die uw vermogen heeft verkwanseld aan

de hoeren, hebt u voor hem het gemeste kalf geslacht.

Brrrr, wat koud

Nu die zoon van u is thuisgekomen'. Brrrr, wat koud! Die zoon van ú'. Ik heb niks met hem! Met zo'n egoïst wil ik niets te maken hebben! Wat denk je? Zou br. Alombekend deze oudste zoon begrijpen? Misschien wel.

Hoor wat vader zegt: we konden toch niet anders dan feestvieren en blij zijn, want jouw broer was dood en is weer tot leven gekomen. Vader reageert op de woorden van zijn oudste. Die zoon van ú, had die gezegd. Vader antwoordt met 'jouw broer is terug!'

Het lijkt me een belangrijk thema om te bespreken. Binnen wordt er feest gevierd. Buiten staat de oudste. Waar staat onze broeder?



Diakenen

Penningmeester beloond!

Aandachtspunten voor de controle van de diaconale rekening en administratie

Jaap van Wieringen en Dirk-Albert Prins

Iedere diaconie kent inkomsten en uitgaven. Deze worden zorgvuldig ingezameld en beheerd. Het is goed om van tijd tot tijd hierover te rapporteren en deze te laten controleren. Het betreft immers geld van en voor derden. Dit wordt vaak 'kascontrole' genoemd, terwijl tegenwoordig de meeste betalingen per bank verlopen. Controle is belangrijk voor diegene die de gelden (penningen) beheert. Een diaconie of penningmeester heeft recht op een controle en mag er desnoods zelf om vragen!

Door een goede controle wordt het vertrouwen in een goed beheer van de ontvangsten en uitgaven versterkt. Ook gaat hiervan een preventieve werking uit m.b.t. foutjes in de administratie of besteding. In dit stuk enkele overwegingen en richtlijnen bij een dergelijke controle.

Een penningmeester heeft recht op controle

rekening en verantwoording van de diakenen jaarlijks wordt gecontroleerd door een zgn. kas- of controlecommissie. Diakenen beheeren immers gelden van derden, die bestemd zijn voor specifieke doelen.

Hieronder volgen enkele aanwijzingen/aandachtspunten voor deze controle.

Uitgangspunten

Voor de uitvoering van de diaconale (financiële) taken worden gelden ingezameld door middel van *collecten, het ontvangen van giften, het houden van speciale acties voor eigen projecten e.d.* De uitgaven bestaan als regel uit *uitkeringen aan gemeenteleden, quota aan gereformeerde instellingen/organisaties, giften aan andere instellingen, specifieke projecten e.d.*

Primair zijn de diakenen verantwoordelijk (en aansprakelijk) voor het gevoerde beleid en beheer. Verantwoording van het beleid wordt eenmaal of tweemaal per jaar afgelegd aan de kerkenraad en gemeente. Een onderdeel hiervan is de controle van de cijfers en administratie. Het is van groot belang dat de

Het zal duidelijk zijn dat, vanwege de verschillende manieren waarop door diaconieën/kerken een administratie wordt bijgehouden, deze aandachtspunten vooral de hoofdlijnen betreffen.

Benoeming van leden controlecommissie (1)

De benoeming zal als regel door de kerkenraad worden gedaan. Deze doet er goed aan leden te benoemen die affiniteit met financiën en controle hebben. De benoeming zal voor tenminste twee jaar moeten zijn, dit vanwege behoud van kennis en continuïteit. Als er geen (gemeente)leden benoemd kunnen worden wegens gebrek aan deskundigheid, doet de kerkenraad er verstandig aan een naburige kerk te vragen

dan wel externe deskundigen te benoemen. Rapportering zal aan de kerkenraad geschieden met mogelijke verbeterpunten en reactie daarop van de diakenen.

Beschrijving administratieve organisatie (2)

In een beschrijving van de administratieve organisatie worden de activiteiten beschreven die door de diakenen uitgevoerd worden (en financiële effecten hebben). Of in het kader van de 'kascontrole': hoe het een en ander geregeld is met betrekking tot de ontvangsten en de uitgaven. Om een voorbeeld te noemen: in de beschrijving staat wat er precies gebeurt met de collectegelden als de collectezakken na een kerkdienst in de consistorie geleegd worden tot het moment van storting bij een bank. Dit geldt niet alleen voor de ontvangsten maar ook voor de uitgaven. (wie doet wat, wie is er bij betrokken, wat wordt vastgelegd en wie krijgt deze informatie)

Deze beschrijving kan gemaakt worden door de diakenen zelf of door een gemeentelid die deskundig is op dit gebied.

Het zal duidelijk zijn dat aan de hand van dit stuk de zwakke plekken (als die er zijn) naar voren kunnen/moeten komen. Dit is niet alleen van belang voor de controlecommissie, maar de diakenen kunnen hier ook hun winst mee doen om de organisatie aan te scherpen of te verbeteren. Een heldere beschrijving verkleint de kans op fouten of misbruik. Immers, als de organisatie niet goed geregeld is, lost controle op een later tijdstip dit gebrek in de werkwijze als regel niet op.

Punten die in de beschrijving opgenomen worden:

- Organisatie rond collecten (incl. collec-

temunten of bonnen, voor zover relevant voor de diaconie);

- verantwoording van giften die per kas worden ontvangen;
- uitkeringen aan gemeenteleden;
- wat is de procedure;
- hoe vindt besluitvorming plaats;
- (hoe) worden deze besluiten vastgelegd in een besluitenlijst;
- vindt controle van individuele diakenen plaats m.b.t. uitdelen van volledige steunbedragen, tekenen voor ontvangst?;
- uitgaven wegens quota, andere giften etc.

Ingeval een gemeentelid (of financiële commissie) de financiële administratie van de diaconie voert, dient er desondanks een diaken aangewezen te worden als penning-

Wat gebeurt er met de collectegelden na de dienst?

meester. Deze is het formele aanspreekpunt voor vragen over de financiën van de diaconie en derhalve eerstverantwoordelijk na-

mens de diaconie. De penningmeester dient altijd ook zelf controle uit te voeren op de administratie en deze vervolgens ter controle aan te bieden aan de controlecommissie.

Controle werkzaamheden (3)

Op basis van de beschrijving van de administratieve organisatie worden de uit te voeren controlewerkzaamheden opgesteld en afgewerkt. Benadrukt wordt dat met name de zwakke punten (risicogebieden) in de organisatie gecontroleerd moeten worden.

Hier volgen enkele algemene aandachtspunten voor de controle werkzaamheden;

- Beoordeling van de jaarcijfers (ontvangsten en uitgaven) en de verantwoording in vergelijking met de begroting en cijfers van het vorig jaar. Analyse van belangrijke verschillen en vaststellen oorzaken;
- Vaststelling van de volledigheid van het aantal verantwoorde collectes, aan de

hand van het vastgestelde collecterooster; beoordeling van de hoogte van de individuele collectes (avondmaalcollectes zijn als regel hoger dan gewone collectes, vakantieperiodes etc.)

- Toetsing van de organisatie zoals beschreven. Dit betekent dat er nagegaan wordt of de beschreven procedures correct zijn nagekomen of worden gevolgd. Soms is hiervoor een daadwerkelijke waarneming van bepaalde activiteiten nodig, bv: tellen en storten van collectegelden na de kerkdienst, gaat dat zoals voorgeschreven?
- Gerichte controle van gegevens aan de hand van facturen, declaraties en andere (externe) bescheiden, waaronder bankafschriften, alsmede besluitenlijst ondersteuning/ uitkeringen gemeenteleden en giften (evt. steekproefsgewijs).
- Opstellen van eventuele bevindingen en bespreekpunten met diakenen; aanbevelingen en afsluitende brief aan de kerkenraad.

Uit voorgaande tekst mag duidelijk worden dat controle op zich niet een bedreiging is voor de penningmeester, maar eerder een middel om hem en de diaconie scherp te houden. Het voorkomt ook dat middelen verkeerd (buiten afspraken om) of voor eigen doelen worden besteed. Een penningmeester heeft er recht op. Naast aandacht voor de cijfers en administratie is het goed om ook aandacht te hebben voor de mens die deze taken uitvoert. Wees altijd bereid om je werk te verantwoorden, of het nu diaconaal werk in de wijk is, of financiële handelingen betreffen. Houd elkaar scherp en zuiver voor God!

Worden steunbedragen
verantwoord?

Indien u over de administratieve situatie van uw eigen diaconie nog eens concreet wilt doorspreken kunt u gerust contact opnemen met het Diaconaal Steunpunt.

Jaap van Wieringen is penningmeester van het GDD (Generaal Diaconaal Deputaatschap)



Meldpunt
seksueel misbruik
in pastorale of
kerkelijke relaties

www.dedriehoek.nl

Tel. 038 - 423 21 25



Diaconaal Steunpunt

Mededelingen

Biddag / Beperkingen / Samenwerking / Predikanten

Dirk-Albert Prins

In deze rubriek enkele mededelingen van het Diaconaal Steunpunt. Vooral voor diakenen van belang, maar ook andere lezers kunnen er hun voordeel mee doen. Want dit keer is er aandacht voor (1) biddag 2008 en voor (2) regionale Bijeenkomsten Hoezo Beperkt? Bijzonder geliefd! (3) Predikanten en Diaconaat.

Biddagcollecte

Binnenkort is het weer zover: Biddag (voor gewas en arbeid). Je zou kunnen zeggen een moment om specifiek stil te staan en God om een zegen te vragen over onze taken voor de komende tijd. Ook om God te vragen ons te voorzien van wat wij nodig hebben. "Geef ons heden ons dagelijks brood." Het is goed om hierbij te beseffen dat wij zo rijk gezegend zijn dat we op allerlei gebied kunnen uitdelen. In de collecte kunnen we hier uiting aan geven. Een taak voor de diaconie om hier leiding in te nemen en de gemeente hierin voor te gaan. Goede afstemming met de predikant is een eerste vereiste om de collecte niet een los aanhangsel (pauze) van de dienst te laten zijn, maar een climax dat doorwerkt in de rest van de week, zelfs van het leven. Voor biddag 2008 zijn 3 doelen aanbevolen:

Project 1 Red een Kind – Christenen in India in de verdrukking.

Terwijl wij biddag vierten in het rustige Nederland, worden Christenen in India verdrukt. In Orissa (Oost India) zijn vele christenen geraakt door geweld. Gevolg hiervan zijn doden, platgebrande huizen, vernielde kerken. Via CNI (Church of North India) is

het mogelijk om deze broeders en zuster te steunen in hun moeilijke situatie. Voedselhulp, herbouw van huizen en het bieden van troost. De parallel met 'de collecte voor Jeruzalem' (2 Kor 8en9) is eenvoudig te leggen. Gevraagd: gebed en geld.

Project 2 Het Passion – Een nieuwe start voor dak- en thuislozen

Een tijdelijke opvang om weer richting aan het leven te geven. In de Achterhoek is daarvoor een voorziening ingericht. Even weg uit de vertrouwde omgeving om tot rust te komen. Met professionele begeleiding. Daklozen knappen zienderogen op en maken een keus voor een ander leven. Uniek aan dit project is dat iedereen uit het land als vrijwilliger een bijdrage kan leveren, door een week met hen (mee) te leven. Koken, eten, praten, klussen, recreëren en nog veel meer. Gevraagd: Gebed, geld en vrijwillige handen.

Broeders en zusters van-
wege hun geloof verdrukt

Project 3 De Verre Naasten - Aidsprojecten in Zuid-Afrika

Rond biddag brengen we onze aidsprojecten in Zuid-Afrika onder de aandacht. Het aantal HIV-besmettingen en aidspatienten in

dit land horen nog altijd tot de hoogste van de wereld. De Verre Naasten ondersteunt twee lokale organisaties die hier iets aan doen. Beide organisaties bezoeken en verzorgen aids-patienten thuis, stellen medicijnen beschikbaar en bieden pastorale en praktische hulp. Veel aandacht gaat ook uit naar de omgeving van de zieken: families, de kinderen, de buurt. Daarnaast geven gezondheidswerkers voorlichting aan groepen. Gevraagd: Gebed en geld.

Project 4 Diaconie – Lokaal project

Naast hiervoor genoemde doelen kan tijdens biddag uiteraard ook voor een doel in de lokale omgeving worden gecollecteerd. Denk aan: gevangenen, prostitutieslachtoffers, asielzoekers, eenzamen, opvang van kwetsbaren e.d.

Een collecte voor het eigen kerkgebouw of exploitatie is minder op z'n plek. Dit kan buiten de eredienst via de VVB worden ingezameld. Als gemeente deel je toch uit aan anderen.

Kijk ook op de website voor meer informatie én voor suggesties om de collecte op biddag beter onder de aandacht te brengen (Forum). Binnenkort zijn hierop presentaties en beschrijvingen van de projecten te vinden.

Bijeenkomsten rond beperkingen

In februari en maart vinden drie regionale bijeenkomsten plaats rond het thema: 'Gemeenteleden met een beperking'. De bijeenkomsten dragen de veelzeggende naam 'Hoezo beperkt? Bijzonder geliefd!' U bent welkom in Assen (16-feb), Amersfoort (8-mrt) of Rotterdam (15-mrt). Kijk op de website voor meer informatie en meld u snel aan! Doe ook

mee aan de peiling, of laat je reactie horen op forum – zie nieuwsbericht 15-januari.

Bijeenkomsten – Kerk en WMO

Door ACTA een gesubsidieerde samenwerking tussen NPV en HiP wordt in iedere provincie een bijeenkomst voor diaconieën georganiseerd, breed kerkelijk. In Limburg, Overijssel/Flevoland en Zeeland is al een bijeenkomst geweest. Informatie over inhoud, data en tijden is te vinden op DS-site of op www.kerkenwmo.nl. Deze laatste site biedt veel informatie over de WMO irt de kerken. Zeker een kijkje waard.

Present en TijdvoorActie werken samen

Op 23 januari hebben Present en TijdvoorActie een overeenkomst gesloten om in plaatsen waar zij actief zijn samenwerking te zoeken. Dit initiatief is genomen op suggestie

van Diaconaal Steunpunt. De reden hiervoor was dat beide organisaties elkaar kunnen versterken. Het is aan te bevelen dat iedere kerkelijke gemeente een

eigen actief jongerenteam heeft en ook door daden zichtbaar is in de samenleving. Beide organisaties kunnen een belangrijke ondersteunende rol spelen in deze vorm van diacoonaat van de kerken. Aangezien Present veelal met complexere problematiek te maken heeft is dit voor teams van TijdVoorActie een kans om ook met die doelgroep in contact te komen en bewust te worden van de diaconale nood die daar speelt. Kijk op de DS-site voor meer informatie, o.a. het persbericht. Is er in uw plaats nog geen lokale stichting Present, of heeft uw gemeente nog geen TijdvoorActie (jongeren)team? Neem dan eens contact op met een van deze stichtingen en laat u informeren over de mogelijkheden en inzet die dit vraagt.

Predikant is nodig om
gemeente een diaconaal
gezicht te geven

Predikanten en Diaconaat

Hoe komt het toch dat veel predikanten zo weinig hebben met de diaconie? Deze vraag stellende komen er uiteraard ook allerlei uitzonderingen op deze regel boven. Laten we die positieve voorbeelden koesteren.

Houden diakenen de deur gesloten voor deze veelal welbespraakte en sneldenkende herders? / Is de predikant blij dat in ieder geval één aspect van het kerkelijk leven volledig 'weggedelegeerd' is? / Spreken diakenen en predikanten elkaars taal niet? / Speelt er een imago-kwestie (terug te voeren op het voortgezet onderwijs?) van wereldvreemde boekenwormen vs praktisch ingestelde jongens? / Is het diaconaat te smal?

Om Woord en Daad dicht bij elkaar te houden in de gemeente is goede afstemming en uitwisseling noodzakelijk. Wat is immers 'ware eredienst'? De predikant is in deze hard nodig om de gemeente ook een diaconaal ge-

zicht te geven. Enige tijd geleden hebben alle predikanten daarom een aantal vragen ontvangen van Diaconaal Steunpunt. Ondanks het verzoek tot reactie is er geen enkele reactie geweest.

Veelzeggend: Het onderwerp (of het DS) leeft niet dusdanig dat het prikkelt tot reactie.

De volgende suggesties zijn gedaan aan de predikanten. Misschien ook voor diakenen goed om te weten:

- a- Bezoek regelmatig een vergadering van de diaconie;
- b- wissel ervaringen uit rond diaconale situaties en de beider lessen hieruit;
- c- besef de reikwijdte van het diaconaat en positionering in gemeente(beleid)/KD;
- d- deel en bespreek met elkaar de beleidsvoornemens;
- e- bezin hoe de kerk zichtbaar is in de samenleving (en versterk elkaar daarin)
- f- bezin hoe in/rond de eredienst diaconale aspecten als gemeente-ontmoeting meer vorm kunnen krijgen (tot opbouw van.../niemand ongetroost...).

Adresgegevens

Diaconaal Steunpunt

www.diaconaalsteunpunt.nl
 diaconia@gbouw.nl
 Tel. (038) 427 04 80
 Postbus 499
 8000 AL Zwolle

Telef. avondspreekuur

dinsdag 19.00-20.00 uur
 ook via (038) 427 04 80

Bezoekadres

Burg. Vos de Waelstr. 2
 Fax (038) 427 04 01

Diaconaal consulent

Dirk-Albert Prins



